

STORTINGET

Innst. 457 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument 2 (2021–2022)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens årsrapport for 2021

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Riksrevisjonens rolle og oppgaver

Riksrevisjonen er Stortingets kontrollorgan og gjennomfører kontroller og undersøkelser av departementene, andre statlige virksomheter og statens interesser i selskaper. Riksrevisjonens kontroller og undersøkelser tar utgangspunkt i det Stortinget har bestemt, som lover og vedtak. Det betyr at Riksrevisjonen

- reviderer statlige regnskaper
- kontrollerer om lover, regler og vedtak etterleves
- undersøker økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger
- kontrollerer forvaltningen av statens interesser i selskaper

Gjennom revisjon og kontroll forebygger og avdekker Riksrevisjonen også misligheter og feil, og veileder forvaltningen for å forebygge framtidige feil og mangler.

Alle undersøkelser er uavhengige og objektive og skal gi Stortinget et faglig grunnlag for å utøve sin kontrollfunksjon overfor regjeringen. Riksrevisjonen velger i all hovedsak selv hva de skal undersøke. Stortinget i plenum kan imidlertid pålegge Riksrevisjonen særskilte undersøkelser. Rapporten om Alexander L. Kielland-ulykken som ble lagt fram i 2021, er et slikt eksempel.

Stortinget har bedt Riksrevisjonen iverksette særlige undersøkelser av saker som gjelder stortingsrepresentantenes økonomiske ordninger. Undersøkelsen planlegges rapportert høsten 2022.

Stortinget ba høsten 2020 Riksrevisjonen om å granske statlige tilskudd til organisasjoner for å sikre at formålet med tilskuddet blir ivaretatt på en hensiktsmessig måte. Undersøkelsen involverer flere departementer og ble satt i gang i 2021. Den planlegges rapportert høsten 2022.

Riksrevisjonen er pålagt faste, årlige revisjonsoppgaver som finansiell revisjon og obligatorisk selskapskontroll. For øvrig bestemmer Riksrevisjonen selv hva de skal revidere, ut fra vurderinger av vesentlighet og risiko.

FINANSIELL REVISJON OG KONTROLL AV STATSREGNSKAPET

Finansiell revisjon gjennomføres årlig og er avgjørende for å sikre tillit til offentlige regnskaper.

Riksrevisjonen reviderer statsregnskapet og regnskapene til statlige virksomheter, inkludert departementene og Statsministerens kontor. Riksrevisjonen reviderer også regnskapene til Stortinget, Sametinget, andre virksomheter som er regnskapspliktige til staten, samt fire nordiske organisasjoner som holder til i Norge, og FN-sambandet i Norge.

- Revisjon av virksomhetenes regnskaper omfatter
- finansiell revisjon av årsregnskapene
 - risikobasert kontroll mot det administrative regelverket for økonomistyring i staten

Resultatene rapporteres årlig i form av en revisjonsberetning til hver virksomhet. De viktigste funnene rap-

porteres i Riksrevisjonens årlige rapport om revisjon – fra statsbudsjett til statsregnskap (Dokument 1).

VEILEDNING OG DIALOG

Riksrevisjonen veileder virksomhetene for å bidra til at regnskapene avlegges uten vesentlige feil og mangler. Veiledningen skjer i dialog med den reviderte virksomheten og handler både om regnskapet og internkontrollen i virksomheten.

Veiledningen foregår på en måte som ikke påvirker Riksrevisjonens uavhengighet og objektivitet i den påfølgende revisjonen. Reviderte virksomheter har selv ansvar for regnskap og internkontroll, uavhengig av Riksrevisjonens veiledning. De skal til enhver tid ha systemer som ivaretar behovet for kvalitetskontroll.

ÅRLIG SELSKAPSKONTROLL

Den enkelte statsråd er pålagt å sende dokumentasjon til Riksrevisjonen. Basert på mottatt dokumentasjon kontrolleres det om generalforsamlinger og foretaksmøter er avholdt og dokumentert i samsvar med lover, regler og vedtak.

Risiko- og vesentlighetsvurderinger gjør at det kan være aktuelt å foreta ytterligere undersøkelser på utvalgte områder som en del av den årlige selskapskontrollen. Dette kan omfatte å undersøke om forvaltningen av statens interesser er i samsvar med lover, regler og vedtak (regelverksetterlevelse) og/eller allment aksepterte prinsipper som er relevante for forvaltningen av statens interesser i selskapene (forsvarlig forvaltning). Riksrevisjonen rapporterer vesentlige avvik til Stortinget. Oppfølging skjer normalt etter to år for å informere Stortinget om hva som er gjort etter at undersøkelsen ble rapportert.

FORVALTNINGSREVISJON OG ETTERLEVELSESREVISJON

Riksrevisjonen overvåker kontinuerlig sentrale samfunnsområder og bruker informasjon fra finansiell revisjon og annet revisjonsarbeid for å velge ut nye områder som skal undersøkes. Riksrevisjonen henter også inn informasjon fra ulike eksterne kilder, blant annet forskningsmiljøer, academia, media og fra egen eksterne tipskanal.

Relevante spørsmål er om temaet er av stor økonomisk, samfunnsmessig eller prinsipiell betydning, eller om det er sannsynlig at Stortingets vedtak og forutsetninger ikke blir fulgt opp.

Undersøkelsene gjennomføres som forvaltningsrevisjon eller etterlevelsesrevisjon. Som en del av selskapskontrollen gjennomføres forvaltningsrevisjoner av hvordan statens interesser i selskaper forvaltes.

Riksrevisjonens kollegium fatter endelig beslutning om hvilke undersøkelser som skal gjennomføres.

REVISJONSPROSESSEN

Revisjonsprosessen består av planlegging, gjennomføring, rapportering og oppfølging. I de ulike fasene vurderer Riksrevisjonen, ut fra risiko og vesentlighet, om undersøkelsen skal fortsette.

I planleggingsfasen gjør Riksrevisjonen en grundig risikoanalyse for å avklare om risikoen er så stor at undersøkelsen bør gjennomføres. Riksrevisjonen har også dialog med virksomheten og departementet som skal revideres, om hvordan oppgavene utføres, og om revisjonskriteriene.

I gjennomføringsfasen henter Riksrevisjonen inn informasjon og gjør nødvendige analyser med utgangspunkt i mål og problemstillinger. I rapporten sammenfattes funnene og konkluderes opp mot revisjonskriteriene. Utkastet til rapporten sendes til det ansvarlige departementet for tilbakemelding (kontradiksjon).

Riksrevisjonen vurderer om saken skal rapporteres til Stortinget, basert på funnene i revisjonen og departementets tilbakemelding. Sluttbehandlingen skjer i riksrevisorkollegiet. Rapporten sendes til Stortinget, legges fram for den ansvarlige statsråden til uttalelse. Statsrådets svar legges ved rapporten. Rapportene blir offentlige etter at de er levert til Stortinget.

Når Stortinget har mottatt en rapport, behandles den i kontroll- og konstitusjonskomiteen og deretter i Stortinget. Rapporten følges opp, normalt innen tre år, for å informere Stortinget om hva som er gjort etter at undersøkelsen ble rapportert.

RIKSREVISJONENS ORGANISASJON

Riksrevisjonen ledes av et kollegium (styre) med fem riksrevisorer. Etter hvert stortingsvalg velges medlemmene av riksrevisorkollegiet for en periode på fire år, med tiltredelse ved påfølgende årsskifte.

Stortinget peker samtidig ut riksrevisorkollegiets leder og nestleder.

Kollegiets leder er også Riksrevisjonens daglige leder.

Per-Kristian Foss ledet riksrevisorkollegiet som avsluttet sin periode ved utgangen av 2021. Han var leder av riksrevisorkollegiet i to perioder.

Riksrevisorkollegiet 2018–2021:

Riksrevisorer	Rolle	Varamedlem
Per-Kristian Foss	Leder	Martin Engeset
Helga Pedersen	Nestleder	Per Rune Henriksen
Gunn Karin Gjul	Medlem	Beate Heieren Hundhammer

Riksrevisorkollegiet 2018–2021:

Anne Tingelstad Wøien	Medlem	Heidi Grande Røys
Arve Lønnum	Medlem	Kenneth Svendsen

I desember 2021 valgte Stortinget nytt riksrevisorkollegium for perioden 2022–2025. Karl Eirik Schjøtt-Pedersen leder det nye riksrevisorkollegiet.

Riksrevisorkollegiet 2022–2025:

Riksrevisorer	Rolle	Varamedlem
Karl Eirik Schjøtt-Pedersen	Leder	Svein Roald Hansen
Tom-Christer Nilsen	Nestleder	Beate Heieren Hundhammer
Helga Pedersen	Medlem	Heidi Grande Røys
Anne Tingelstad Wøien	Medlem	Tor Peder Lohne
Arve Lønnum	Medlem	Torstein Dahle

Revisjonsråden bistår riksrevisoren i den daglige ledelsen av virksomheten og er sekretær for riksrevisorkollegiet. Jens Arild Gunvaldsen har vært revisjonsråd i Riksrevisjonen siden 2016.

Riksrevisjonen er organisert i sju avdelinger, en stabsseksjon og en internasjonal seksjon. Hver avdeling ledes av en ekspedisjonssjef. Revisjonsavdelingene er inndelt etter revisjonstyper og hvilke departementer de reviderer.

Ved utgangen av 2021 hadde Riksrevisjonen 445 faste og tre midlertidig ansatte. Medarbeiderne er hovedsakelig økonomer, revisorer, jurister og samfunnsvitere. I 2021 utførte vi 414 årsverk.

Hovedkontoret ligger i Oslo, men Riksrevisjonen har regionkontorer i Tromsø, Bodø, Trondheim, Bergen, Kristiansand og Hamar.

Ved utgangen av 2021 hadde 66 medarbeidere kontor plass utenfor Oslo. Hvert regionkontor hadde mellom 7 og 14 medarbeidere.

1.2 Aktiviteter og resultater 2021

RESULTATER INNENFOR DE STRATEGISKE MÅLENE

Riksrevisjonens strategiske plandokument gjelder for perioden 2018–2024. Visjonen er å levere revisjon til nytte for morgendagens samfunn, og Riksrevisjonen jobber mot tre hovedmål. Riksrevisjonen skal

- være samfunnets fremste leverandør av aktuell og relevant offentlig revisjon
- gjennomføre revisjon og kontroll av høy kvalitet
- være en effektiv organisasjon

For hvert hovedmål har Riksrevisjonen definert strategier som angir hvordan de skal jobbe for å nå målet.

Mål 1: Riksrevisjonen skal være samfunnets fremste leverandør av aktuell og relevant offentlig revisjon

Stortingrepresentantene har brukt 54 ulike undersøkelser fra Riksrevisjonen i sitt arbeid i 2021 (42 i 2020).

Dette kommer i tillegg til den ordinære behandlingen av undersøkelsene. De mest brukte undersøkelsene i Stortingets arbeid er

- kvotesystemet i kyst- og havfiske
- politiets innsats mot kriminalitet ved bruk av IKT
- psykiske helsetjenester

Det er flest henvisninger til undersøkelser på områdene til Helse- og omsorgsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet. De fleste og mest refererte undersøkelsene er rapportert i stortingssesjonene 2019–2020 og 2020–2021, men det er også henvisninger til opptil 15 år gamle undersøkelser.

Dokument 1 er et viktig bidrag til Stortingets kontroll med forvaltningen. Riksrevisjonen har gjort store endringer både i innhold og utforming av dokumentet i 2021.

Forvaltningen gjør flere endringer og forbedringer som følge av Riksrevisjonens funn og anbefalinger og Stortingets merknader til undersøkelsene.

De årlige brukerundersøkelsene viser at forvaltningen opplever at revisjonene og undersøkelsene er relevante og nyttige, og at de brukes til konkrete forbedringer. Tilbakemeldingene er gjennomgående gode. Det er små variasjoner fra år til år, men opplevd nytte har blitt høyere de siste årene. Dette gjelder både for finansiell revisjon og forvaltningsrevisjon.

Mål 2: Riksrevisjonen skal gjennomføre revisjon og kontroll av høy kvalitet

Kvalitetskontroller viser at revisjonene og undersøkelsene i stor grad holder høy kvalitet og er i tråd med faglige retningslinjer og standarder. Riksrevisjonens system for kvalitetssikring skal sikre at revisjonene og undersøkelsene tilfredsstillende internasjonale revisjonsstandarder og ivaretar kravene som stilles til uavhengighet, objektivitet og profesjonell skjønnsmessig vurdering av funn og konklusjoner. Videre jobbes det systematisk med å gjøre forbedringer.

I 2021 er oppdaterte retningslinjer for alle revisjonstypene implementert. Dette inkluderer et forbedret system for kvalitetssikring.

Riksrevisjonen gjør jevnlig kvalitetskontroller. Målet er læring, utvikling og forbedring. I 2021 ble det for andre gang gjennomført en ekstern evaluering av utvalgte forvaltningsrevisjonsrapporter. Evalueringen ble gjort av Cathrine Holst (professor ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo), Victor Norman (professor emeritus, Norges Handelshøyskole) og Jostein Askim (professor ved Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo).

Evaluatorene ble bedt om å vurdere om målene og problemstillingene var godt begrunnet, om analysene og framstillingen var gode, om det var en god sammenheng mellom revisjonskriterier, analyse og vurderinger, og om rapporten var lesbar, tydelig og balansert.

I sum ga evaluatorene gode tilbakemeldinger på rapportene de hadde gjennomgått. Rapportenes omfang og grundighet ble trukket fram som en styrke, og de mente i tillegg at metodebruken og analysene var generelt gode.

De eksterne fagpersonene påpekte samtidig mulige forbedringsområder. Tydeligere utledning av revisjonskriterier samt tydeligere argumentasjon for vurderinger og kritikkformer ble framhevet som områder som kunne bli bedre. I tillegg ble måten revisjonene håndterer målkonflikter og virksomhetenes rammevilkår på, trukket fram som et tema til intern diskusjon.

I brukerundersøkelsen til reviderte virksomheter spør Riksrevisjonen hvordan de opplevde revisjonsprosessen, inkludert kommunikasjonen. Riksrevisjonen fikk også i 2021, til tross for krevende arbeidsforhold på grunn av koronapandemien, gjennomgående gode tilbakemeldinger. Forvaltningen opplever revisjonsprosessen som god.

Forbedrede kommunikasjonsløsninger gir bedre samhandling. Arbeidsprosessene blir mer effektive, og datautveksling med forvaltningen blir enklere.

Mål 3: Riksrevisjonen skal være en effektiv organisasjon

Riksrevisjonen skal levere kontroll og revisjon på en effektiv måte. Digitalisering og automatisering står sentralt. Antall årsverk er redusert gjennom flere år, samtidig som produksjonen er på omtrent samme nivå. Tiltakene har styrket kvaliteten og effektivisert ressursbruken. I tillegg har mer samordnet porteføljestyling av revisjonsoppdragene bidratt til bedre prioriteringer.

Ved utgangen av 2021 har Riksrevisjonen 11 pågående utviklingsprosjekter som skal legge til rette for videre effektivisering, blant annet gjennom mer effektive arbeidsprosesser. Riksrevisjonen forventer gevinster i form av høyere kvalitet, økonomiske innsparinger, re-

duisert tids- og ressursbruk og frigjøring av tid og ressurser til andre prioriterte oppgaver.

Når utviklingsprosjektene avsluttes, overføres de til linjeorganisasjonen. Nødvendige justeringer gjøres der det er nødvendig. To prosjekter ble avsluttet i 2021. I tillegg til å utvikle et nytt Dokument 1 har Riksrevisjonen forenklet arbeidsprosessene som ligger til grunn for utarbeidelsen av dokumentet.

REVISJONER OG UNDERSØKELSER

Finansiell revisjon og kontroll av statsregnskapet

I 2021 har Riksrevisjonen revidert regnskapene til 233 virksomheter for regnskapsåret 2020.

Det står bra til med regnskapene i staten. Mindre feil som er avdekket hos de reviderte virksomhetene, har blitt rettet opp gjennom veiledning og dialog før regnskapene er avsluttet. Modifisert uttalelse i revisjonsberetningen gis dersom det foreligger vesentlige feil i regnskapet eller det ikke er mulig å innhente tilstrekkelige og hensiktsmessige revisjonsbevis slik at revisor kan uttale seg om regnskapet. I 2020 var det kun Forsvarets regnskap som fikk en modifisert uttalelse som følge av at regnskapet inneholder vesentlige feil.

På grunn av koronapandemien har Riksrevisjonen kun revidert deler av årsregnskapene til Forsvaret og Forsvarsmateriell i 2020. Konklusjonen for disse er derfor basert på de delene av årsregnskapene som ble revidert. Riksrevisjonen har avdekket brudd på administrativt regelverk hos to virksomheter. Bruddene har ingen betydning for konklusjonen om årsregnskapene.

Statsregnskapet er en sammenstilling av alle statlige regnskaper. Kontrollen av statsregnskapet bygger på den finansielle revisjonen av departementene og de underliggende virksomhetene, samt revisjonshandlinger rettet mot selve statsregnskapet

Finansiell revisjon, inkludert kontroll av statsregnskapet, er området Riksrevisjonen bruker mest ressurser på.

Årlig selskapskontroll

I 2021 kontrollerte Riksrevisjonen statsrådenes myndighetsutøvelse i tolv eierdepartementer. Riksrevisjonen har kontrollert at generalforsamlinger og foretaksmøter er avholdt i samsvar med lover, regler og vedtak i 51 heleide aksjeselskaper, 26 deleide aksjeselskaper, ett ansvarlig selskap med delt ansvar, seks allmennaksjeselskaper (ASA), åtte statsforetak, fire regionale helseforetak, 15 studentsamskipnader og ytterligere seks selskaper som er organisert ved særskilt lov. Mange av selskapene ivaretar samfunnskritiske oppgaver og utgjør en betydelig del av landets verdiskaping.

Kontrollen for regnskapsåret 2020 har ikke påvist større mangler ved eierskapsutøvelsen.

Forvaltningsrevisjon og etterlevelsesrevisjon

I 2021 rapporterte Riksrevisjonen 20 undersøkelser til Stortinget. Dette fordeler seg på 13 forvaltningsrevisjoner (inkludert forvaltningen av statens interesser i selskaper) og sju etterlevelsesrevisjoner.

Stortinget har understreket betydningen av at Riksrevisjonen foretar undersøkelser og vurderer vesentlighet og risiko på tvers av departementene.

Riksrevisjonen har i 2021 rapportert til Stortinget følgende fem undersøkelser som involverer flere departementer:

- Søknadsbaserte tilskudd i møte med virusutbruddet i 2020.
- Svalbardselskapenes håndtering av klimautfordringer.
- Myndighetenes arbeid med Alexander L. Kiellandulykken.
- Myndighetenes arbeid med eksportkontroll av strategiske varer.
- Oppfølging av undersøkelse fra 2017 om arkivering og åpenhet i statlig forvaltning.

Ved inngangen til 2022 arbeidet Riksrevisjonen med ytterligere ni undersøkelser som involverer flere departementer. Undersøkelsene er omtalt i årsmeldingen.

Riksrevisjonen har gjennomført tretten forvaltningsrevisjoner, som er rapportert til Stortinget i 2021. Ved inngangen til 2022 arbeidet Riksrevisjonen med ytterligere 20 undersøkelser. Undersøkelsene er omtalt i årsmeldingen.

Sju undersøkelser er gjennomført som etterlevelsesrevisjon og rapportert til Stortinget i 2021. Ved inngangen til 2022 arbeidet Riksrevisjonen med ytterligere åtte undersøkelser. Undersøkelsene er omtalt i årsmeldingen.

UTVIKLINGSARBEID

Riksrevisjonen har mange pågående utviklingsprosjekter. Digitalisering og automatisering står sentralt i arbeidet for kvalitetsforbedringer og mer effektive arbeidsprosesser. Mye utviklingsarbeid skjer også ved at Riksrevisjonen tar i bruk innovative metoder og ny teknologi når vi gjennomfører revisjonsprosessene.

I 2017 etablerte Riksrevisjonen et moderniseringsprogram som skal sikre systematisk styring av utviklingsarbeidet i strategiperioden.

Moderniseringsprogrammet består av sentrale utviklingstiltak innenfor satsingsområdene for utviklingsarbeidet; samfunnsoppdraget, organisasjon og ledelse, infrastruktur og teknologi, fagkompetanse og formidling.

Målet for prosjektet er å gjøre Riksrevisjonenes produkter mer brukervennlige, slik at de formidler budska-

pet tydeligere til prioriterte målgrupper. Prosjektet skal gjøre rapporter og dokumenter mer leservennlige og tilpasset lesing på digitale flater.

Håndtering av sikkerhetsgradert informasjon

Riksrevisjonen har satt i gang et arbeid med å øke kapasiteten til å behandle sikkerhetsgradert informasjon i henhold til krav i lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven) og forskrift om virksomheters arbeid med forebyggende sikkerhet (virksomhetssikkerhetsforskriften). Målet er også effektivisering av revisjoner og undersøkelser med sikkerhetsgradert informasjon.

Årsmeldingen gir nærmere omtale av den den totale porteføljen av utviklingstiltak.

INTERNASJONALT ENGASJEMENT

I 2021 har internasjonale aktiviteter hovedsakelig blitt gjennomført digitalt som følge av koronapandemien. Intern ressursbruk til aktivitetene er redusert.

Utviklingen av offentlig revisjon internasjonalt skjer hovedsakelig gjennom INTOSAI som er den globale organisasjonen for riksrevisjoner. Den utvikler standarder og et felles internasjonalt rammeverk for offentlig revisjon.

Riksrevisjonen samarbeider med riksrevisjoner som leder an på områder som dataanalyse og visualisering, samt bruk og revisjon av maskinlæringsalgoritmer og kunstig intelligens.

Riksrevisjonen bidrar til INTOSAI på flere måter og har også i 2021 ledet det overordnede koordineringsorganet for videreutvikling av internasjonale standarder for offentlig revisjon og komiteen som har ansvar for standardutvikling innenfor forvaltningsrevisjon.

Riksrevisjonen er også medlem av andre komiteer og arbeidsgrupper i INTOSAI som er særlig relevante for arbeidet. Samarbeid med de nordiske riksrevisjonene er fortsatt en prioritet. På det nordiske riksrevisormøtet i 2021 var koronarelaterte revisjoner tema, og det ble også utvekslet erfaringer om kvalitetssikringssystemer og internasjonale fagfelleverdinger.

Faglig støtte til partnerinstitusjoner

Riksrevisjonen bistår partnerinstitusjoner med en målsetting om uavhengige og effektive riksrevisjoner for å bedre forvaltningen av fellesskapets ressurser. Dette støtter opp om norske utenriks- og utviklingspolitiske målsettinger ved å bidra til utvikling av godt styresett og bekjempelse av korrupsjon, samtidig som det faller inn under målsetningene i FNs bærekraftsmål 16 (fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner).

I 2021 har Riksrevisjonen videreført samarbeidet med riksrevisjonene i Zambia, Sierra Leone og Uganda. I Albania er det startet opp aktiviteter i et prøveprosjekt med muligheter for et bredere samarbeid.

Gjennom landspesifikke prosjekter som koordineres av INTOSAI Development Initiative, har Riksrevisjonen samarbeidet med riksrevisjonene i Sør-Sudan, Namibia og Madagaskar.

IT-revisjon og bruk av data i forskjellige typer revisjoner er et område Riksrevisjonen ser økende etter-spørsel etter i samarbeidsland og i land hvor mulighetene for samarbeid blir sondert. I de fleste landene er dette et viktig utviklingsområde.

I utviklingsland med store naturressurser utgjør olje, gass og mineralressurser en viktig inntektskilde. Samtidig kan korrupsjon og misligheter være en trussel. Riksrevisjonen har satsset bevisst på bistand til revisjoner av utvinningsindustrien for å fremme god styring av utvinning av naturressursene hvor åpenhet og ansvarlighet er viktige prinsipper.

Sterke riksrevisjoner kan bidra til bedre åpenhet og oversikt og til at myndigheter forvalter naturressursene til det beste for befolkningen.

Riksrevisjonen er for tiden involvert i slik bistand i Uganda, Sør-Sudan og AFROSAI-E. Uganda planlegger å starte utvinning av olje i løpet av de neste årene, og blir en av de største oljeprodusentene i Øst-Afrika. Ugandisk forvaltning har stort behov for kompetanse på å håndtere miljøutfordringene.

Fullt utbytte av sterk revisjonsfaglig kompetanse får først en riksrevisjon som har et sterkt mandat og gode interne styringsstrukturer og støttefunksjoner. Derfor støtter Riksrevisjonen nå flere riksrevisjoner med interne evalueringer og strategisk planlegging. Dette gjøres ofte i samarbeid med INTOSAI Donor Initiative, som i Albania og Namibia.

Evaluering av samarbeidet med riksrevisjonen i Zambia

Riksrevisjonens samarbeid med riksrevisjonen i Zambia har vart i mer enn 25 år. Samarbeidet ble evaluert av Oslo Economics i 2021. De analyserte perioden 2015 til 2020 og konkluderte at samarbeidet har bidratt til å styrke den zambiske riksrevisjonen. Evalueringen viser at

- institusjonssamarbeidet er en svært kostnadseffektiv måte å drive kapasitetsutvikling hos søsterorganisasjoner på
- Riksrevisjonen har bidratt til betydelig forbedring av revisjon av gruvesektoren og sikkerheten i den zambiske statens IT-systemer

Deler av prosjektet hadde lavere måloppnåelse. Dette forklares med manglende utnevning av ny zambisk riksrevisor, underfinansiering og stor personalutskifting hos dem. Utfordringene i Zambia går igjen i mange land og viser viktigheten av å gi langvarig støtte til sentrale institusjoner i forvaltningen. Riksrevisjoners sentrale rolle bidrar til at selv små, institusjonelle for-

bedringer kan få betydelig samfunnsmessig innvirkning.

Fagfellevurderinger

I 2021 ledet Riksrevisjonen et nordisk team som gjennomførte en fagfellevurdering av den danske riksrevisjonen. Den endelige rapporten ble oversendt oppdragsgiver i desember. I 2022 skal Riksrevisjonen gjøre en tilsvarende vurdering av den svenske riksrevisjonen. I tillegg planlegges oppstart av en vurdering av den amerikanske riksrevisjonen.

Revisjon av internasjonale organisasjoner

Riksrevisjonen ønsker å medvirke til større åpenhet og bedre forvaltning i internasjonale organisasjoner der Norge er medlem.

I 2021 ledet Riksrevisjonen EFTA Board of Auditors og er ekstern revisor for European Centre for Medium-Range Weather Forecasts. I tillegg er Riksrevisjonen representert i revisjonsstyret i European Patent Office, European Space Agency, Organisation for Economic Co-operation and Development og EUROCONTROL.

EUs Interreg-program skal fremme sosial og økonomisk integrasjon over landegrensene gjennom regionalt samarbeid.

Riksrevisjonen har en intensjonsavtale om samarbeid med EFTAs overvåkingsorgan, EFTA Surveillance Authority (ESA). Avtalen ble inngått i 2020.

1.3 Styring og kontroll

KVALITETSSIKRINGSSYSTEM

Riksrevisjonens har et kvalitetssikringssystem som bygger på internasjonale standarder for kvalitetskontroll (ISSAI 140). Systemet omfatter ledelse, etikk, kompetanse, gjennomføring av oppgaver og overvåking av virksomheten. Riksrevisjonens styrende dokumenter skal være lett tilgjengelige, og det legges blant annet vekt på at Riksrevisjonen har

1. tydelige krav og forventninger til arbeidet
2. oversikt over hvilke faktorer som påvirker evnen og muligheten til å gjennomføre arbeidet i tråd med fastsatte krav og forventninger
3. systematiske prosesser for planlegging, gjennomføring, kvalitetskontroll og rapportering av all revisjon og kontroll
4. systematikk for overvåking, læring og forbedring.

1.4 Framtidsutsikter

Riksrevisjonen har som visjon å være til nytte for morgendagens samfunn. Norge står foran store utfordringer. Klimautfordringene, en aldrende befolkning og reduserte inntekter fra oljevirkosomheten er eksempler

på dette. Det stiller nye og store krav til forvaltningen. Riksrevisjonen skal levere aktuell og relevant revisjon.

Riksrevisorkollegiet har besluttet at det framover skal gis prioritet til disse områdene:

- omstillingene i samfunnet for å møte klimautfordringene
- samfunnssikkerhet og beredskap, inkludert IT-sikkerhet
- forbedring av offentlig sektor, inkludert digitalisering
- ivaretagelse av sårbare grupper
- forhold som har særlig betydning for samfunnets ressurstilgang
- forhold som har særlig betydning for samfunnets ressursbruk

Riksrevisjonen vil tydeligere profilere arbeidet innenfor klima og forbedring i offentlig sektor, og vil blant annet vurdere bruk av temarapporter og tverrgående rapporter.

Revisjon av temaer med stor risiko, vesentlighet, aktualitet og relevans vil alltid kunne gjennomføres uavhengig av de områdene som er prioritert.

Med de økte tjenestebehovene som følger med aldringen av befolkningen, kan offentlig finansierte velferdstjenester få enda større betydning. Samtidig gjør de økte utgiftene til både helse- og omsorgstjenester og pensjoner at finansieringsutfordringene vil øke. I tillegg vil en lavere andel av befolkningen være i yrkesaktiv alder. Dette vil forsterke behovet for at offentlig virksomhet utnytter ressursene på en god måte.

Riksrevisjonen spiller en viktig rolle for forbedring og omstilling av offentlig virksomhet. Riksrevisjonen har ambisjon om å styrke dialogen med forvaltningen for å forstå deres egenart og behov. Målet må være å bidra til utvikling av forvaltningen blant annet ved å legge mer vekt på veiledning.

Stortinget har satt i verk et arbeid for å utrede ny lov om Riksrevisjonens virksomhet. Et oppdatert lovverk er viktig for at Riksrevisjonen skal utføre oppgaven i tråd med Stortingets ønske.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Even Eriksen, Kari Henriksen og Lubna Boby Jaffery, fra Høyre, lederen Peter Frølich og Svein Harberg, fra Senterpartiet, Nils T. Bjørke, fra Fremskrittspartiet, Carl I. Hagen, fra Sosialistisk Venstreparti, Sara Bell, fra Rødt, Seher Aydar, og fra Venstre, Grunde Almeland, viser til at årsmeldingen for 2021 gir en god oversikt over det store spennet i Riksrevisjonens virksomhet. Komiteen

merker seg at arbeidet også i 2021 har vært påvirket av covid-19-pandemien.

Komiteen vil påpeke viktigheten av at Riksrevisjonen vektlegger veiledning til forvaltningen i tillegg til å utføre kontroll og revisjon.

Komiteen viser til at Riksrevisjonen i 2021 har revidert regnskapene til 233 virksomheter for regnskapsåret 2020, og merker seg at det i all hovedsak står bra til med regnskapene i staten.

Komiteen viser videre til at Riksrevisjonen i 2021 har rapportert 20 undersøkelser til Stortinget. Dette fordeles seg på 13 forvaltningsrevisjoner (inkludert forvaltningen av statens interesser i selskaper) og sju etterlevesrevisjoner. Fem av undersøkelsene involverer flere departementer, og dette er i tråd med at Stortinget har understreket betydningen av at Riksrevisjonen foretar undersøkelser og vurderer vesentlighet og risiko på tvers av departementene. Komiteen merker seg videre at Riksrevisjonen ved inngangen til 2022 arbeider med ytterligere ni undersøkelser som involverer flere departementer.

Komiteen viser til den eksterne evalueringen som ble gjennomført i 2021, som påpekte behovet for tydeligere utledning av revisjonskriterier og tydeligere argumentasjon for vurderinger og kritikkformer, og at evalueringen skal bidra til læring, utvikling og forbedring.

Komiteen merker seg også at Riksrevisjonen tydeligere vil profilere arbeidet innenfor klima og forbedring i offentlig sektor, og blant annet vurdere bruk av temarapporter og tverrgående rapporter.

Komiteen viser til riksrevisorkollegiets beslutning om prioritering av områder for revisjon. Komiteen viser til Stortingets behandling av Innst. 143 S (2021–2022) om Rapport fra utvalget til å utrede Stortingets kontrollfunksjon og påpeker at prioriteringer av områder for revisjon må tilpasses Stortingets kontrollfunksjon og resultatet av det pågående arbeidet med å utrede Riksrevisjonens virksomhet. Komiteen viser til komiteens merknader i Innst. 392 S (2020–2021) Innstilling frå kontroll- og konstitusjonskomiteen om Rapport fra utvalget til å utrede Stortingets kontrollfunksjon kapittel 6 om Stortingets eksterne organer:

«Komiteen peiker på at i den grad det er sakleg samanfall mellom oppgåvene til dei eksterne organa som er bestemte i lov og instruks, og Stortinget sine konstitusjonelle kontrollfunksjonar, er dei eksterne organa eit verkemiddel i Stortinget sin kontroll. Stortingets eksterne organ er eit verkemiddel for Stortinget si utøving av den parlamentariske kontrollen på generelt grunnlag, som ein demokratisk garanti for å sikra det folkevalde Stortinget si stilling opp mot regjeringa og embetsverket og for å sikra ei effektiv og ansvarleg forvaltning, jf. Dokument nr. 14 (2002–2003).»

Komiteen understreker at de vedtatte prioriteringene skal inngå som et virkemiddel i Stortingets utøvelse av den parlamentariske kontrollen.

Kontrollen med statens interesser i selskaper er en viktig del av virksomheten. Komiteen merker seg at Riksrevisjonen i 2021 kontrollerte statsrådenes myndighetsutøvelse i tolv eierdepartementer, og at kontrollen omfattet hvordan eierinteressene ble ivaretatt i totalt 117 selskaper med ulik eierform, herunder 51 heleide aksjeselskaper, og 26 deleide aksjeselskaper.

Komiteen vil også fremheve den betydelige innsatsen Riksrevisjonen gjør på det internasjonale området, og merker seg at Riksrevisjonen har satset bevisst på bistand til revisjoner av utvinningsindustrien for å fremme god styring av utvinning av naturressursene, hvor åpenhet og ansvarlighet er viktige prinsipper.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre, registrerer at blant Riksrevisjonens 20 rapporterte undersøkelser til Stortinget i 2021 er ingen skrevet på nynorsk. Riksrevisjonen er ikke omfattet av språkløva § 13 om veksling mellom bokmål og nynorsk i allment tilgjengelige dokument. Som offentlig organ har likevel Riksrevisjonen et ansvar for å bruke, utvikle og styrke bokmål og nynorsk. Flertallet vil derfor oppfordre

Riksrevisjonen til å veksle mellom bokmål og nynorsk i allment tilgjengelige dokument, noe som med dagens utgangspunkt betyr å ta i bruk betydelig mer nynorsk.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet støtter at offentlige organer bruker nynorsk også utenfor lovpålagte områder når det kan skje uten merkostnad eller forsinkelse, men vil understreke at det av prinsipp ikke bør legges sterke politiske føringer eller pålegges ut over det som følger av språkloven. Disse medlemmer vil derfor understreke at Riksrevisjonen står fritt til å velge, i tråd med loven og tidligere praksis.

Komiteen vil takke Riksrevisjonen for godt utført arbeid i god dialog med Stortinget.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 2 (2021–2022) – Riksrevisjonens årsrapport for 2021 – vedlegges protokollen.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 7. juni 2022

Peter Frølich

leder og ordfører

